

БОЛОТНИКОВА Тетяна

докторантка кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
Херсонська академія безперервної освіти;
кандидатка педагогічних наук, доцентка,

доцентка кафедри теоретичних засад олімпійського та професійного спорту,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

**УЯВЛЕННЯ ПРО ВІКОВУ ПЕРІОДИЗАЦІЮ ДИТИНСТВА У XX-XXI СТОЛІТТЯХ
У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ**

У статті здійснено аналіз наукових підходів до вікової періодизації дитинства у XX–XXI ст. як важливої теоретико-методичної основи організації фізкультурної освіти дітей і підлітків. Визначено основні підходи до розмежування вікових етапів розвитку дитини з урахуванням анатомо-фізіологічних, психологічних, педагогічних і соціальних критеріїв. З'ясовано, що упродовж досліджуваного періоду уявлення про вікові межі дитинства трансформувалися відповідно до розвитку наукових знань про закономірності фізичного і психічного розвитку, процеси дозрівання організму, провідні види діяльності та вікові новоутворення.

З'ясовано, що визначення вікових меж має важливе значення для фізкультурної освіти, оскільки дає змогу враховувати морфо-функціональні можливості організму, темпи фізичного розвитку, особливості психоемоційної сфери та характер провідної діяльності дітей і підлітків під час добору змісту, форм, методів і засобів фізичного виховання. Встановлено, що зміна уявлень про вікові періоди розвитку пов'язана не лише з удосконаленням наукових підходів, а й із процесами акселерації, змінами умов життя, навчання, рухової активності та соціалізації підростаючого покоління.

Визначено особливості сучасних підходів до оцінювання фізичного розвитку дітей і підлітків, представлених у рекомендаціях та стандартах XXI ст., у яких важливого значення набувають показники росту, маси тіла, фізичного розвитку та функціональних можливостей організму. Порівняння історичних і сучасних підходів засвідчує відсутність єдиної універсальної системи вікової періодизації та необхідність комплексного врахування біологічних, психологічних, педагогічних і соціальних характеристик розвитку дитини.

Доведено, що наукові уявлення про вікову періодизацію дитинства у XX–XXI ст. становлять важливе підґрунтя для визначення закономірностей фізичного та психічного розвитку, вікових криз, провідної діяльності й індивідуальних темпів дозрівання сприяє обґрунтованому вибору засобів фізичного виховання та створенню умов для гармонійного розвитку й збереження здоров'я підростаючого покоління.

Ключові слова: вік; вікові особливості; підлітки; здоров'я; фізичний розвиток; психічний розвиток.

Одержано редакцією 07.08.2026
Прийнято до публікації 22.08.2026

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2026-3-227-233>

 <https://orcid.org/0000-0002-2644-2611>

ТКАЧЕНКО Вадим

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітнього менеджменту, артменеджменту і соціальної роботи,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

 tkvadim41@vu.cdu.edu.ua

 <https://orcid.org/0009-0005-5686-3432>

НАШКОРОДОВА Катерина

викладачка кафедри освітнього менеджменту, артменеджменту і соціальної роботи,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

 katenok_shev4uk@vu.cdu.edu.ua

 <https://orcid.org/0009-0009-7255-4778>

МАСЛОВА Ірина

викладачка кафедри освітнього менеджменту, артменеджменту і соціальної роботи,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

 maslovalirina29@vu.cdu.edu.ua

УДК 378.147:793.3:37.011.3(045)

**ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ
НА ЗАНЯТТЯХ З КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА**

Мета статті полягає в з'ясуванні місця методичної компетентності майбутнього хореографа у системі професійної підготовки ЗВО, уточненні її сутності та специфіки формування на заняттях з класичного танцю.

Результати проведеного дослідження засвідчили, що методична компетентність майбутнього хореографа є важливим складником його професійної компетентності. На основі глибокого аналізу наукових джерел з теми було

встановлено, що методична компетентність становить собою певну категорію, котра орієнтована на здатність майбутнього хореографа у подальшій практичній діяльності застосовувати набуті в ЗВО професійні знання, уміння, навички та методичні прийоми для ефективного навчання хореографії.

У ході дослідження було з'ясовано, що процес формування методичної компетентності майбутнього хореографа необхідно розглядати як

своєрідні етапи за якими здобувач освіти переходить від засвоєння методичних знань до самостійної розробки, проектування, проведення та аналізу хореографічного заняття. У статті сконцентровано увагу на різних підходах науковців до класифікації методів навчання майбутніх фахівців у ЗВО та урахуваючи специфіку професійної діяльності майбутнього фахівця з хореографії, запропоновано власне групування методів навчання, що складають основу формування методичної компетентності хореографа.

Науковою новизною дослідження є запропонована класифікація методів навчання майбутніх хореографів на заняттях з класичного танцю в ЗВО, яка собою становить поєднання словесно-наочних, практично-репродуктивних, проблемно-пошукових, інтерактивних, проєктних, цифрових і рефлексивних методів навчання.

Висновки. Методична компетентність майбутнього хореографа є складником його професійної компетентності і від її сформованості залежить високий рівень викладання та подальшого розвитку фахівця. Основу методичної компетентності становить комплекс традиційних й інноваційних методів навчання. Заняття з класичного танцю сприяють формуванню методичної компетентності майбутніх хореографів через поєднання теоретичного засвоєння хореографічного матеріалу з його практичним опануванням, аналізом техніки виконання, добором методів навчання, виявленням і корекцією помилок та набуттям досвіду самостійного проведення окремих елементів заняття.

Ключові слова: професійна підготовка; майбутні фахівці з хореографії; заняття з класичного танцю; методична компетентність; класифікація методів навчання хореографів.

Вступ. Професійна підготовка майбутніх фахівців з хореографії є одним з найбільш затребуваних напрямків сучасної вітчизняної хореографічної освіти. Сучасне суспільство ставить високі вимоги до формування висококваліфікованих конкурентоздатних випускників, спроможних ефективно використовувати на практиці набуті під час навчання професійні знання, уміння та навички, адаптуватися до швидкоплинних змін професійного середовища, бути активними та ініціативними, успішно реалізовувати інноваційні прийоми у подальшій професійній діяльності. Орієнтуючись на європейські та світові стандарти вищої освіти, українська вища школа потребує постійного оновлення професійних підходів до підготовки майбутніх хореографів, спрямованих на формування у них компетентностей, необхідних не тільки для виконання класичного танцю, а й для їх художньо довершеної постановки, викладанні на високому рівні та популяризації серед населення. Також специфіка професійної діяльності хореографа зумовлює необхідність сформованості у фахівців умінь методично грамотно передавати набуті знання та навички іншим, доступно пояснювати й

демонструвати хореографічний матеріал, добирати доцільні методи навчання, виявляти та коригувати технічні помилки у виконанні хореографічних рухів, а також ефективно організовувати освітній процес. Класичний танець виступає основою професійної хореографічної освіти, одним із головних виражальних засобів танцювального мистецтва, підґрунтям для становлення майбутнього хореографа та його професійного вдосконалення. Специфіка змісту та методики викладання класичного танцю створює сприятливі умови для формування методичної компетентності як складника професійної компетентності майбутніх хореографів. Це зумовлює необхідність з'ясування процесу формування методичної компетентності фахівців із хореографії на заняттях класичного танцю.

Останнім часом наукова проблема, пов'язана з викладанням класичного танцю у закладах вищої освіти, викликала жвавий інтерес сучасних дослідників. Так, наприклад, історія розвитку класичного танцю у контексті підготовки майбутнього танцівника представлена в статті Л. Андрощук (Андрощук, 2022); роль класичного танцю у підготовці фахівців з хореографії з'ясується у публікації К. Омеляненко (Омеляненко, 2023); теоретичні засади професійної підготовки майбутніх хореографів в ЗВО розкрито у науковому доробку В. Федорчук, К. Лук'яненко, А. Єліної (Федорчук, Лук'яненко & Єліна, 2025); реалізації компетентнісного підходу у навчанні хореографів присвячено праці Т. Медвідь (Медвідь, 2016) та Д. Клявін, В. Прянїчнікова, Л. Прянїчної (Клявін, Прянїчків & Прянїчкова, 2025); формування професійної компетентності педагога-хореографа описано В. Котовим та М. Пшеничних (Котов та ін., 2023); особливості формування професійної компетентності хореографа засобами класичного та народно-сценічного танцю знайшла своє місце у роботі О. Нестерова, В. Башкірової, В. Федь (Нестеров, Башкірова & Федь, 2025); специфіку формування методичної компетентності педагога бального танцю подано в статті О. Жирова (Жиров, 2023); на цифрові стратегії модернізації методичної підготовки педагогів-хореографів звертає увагу Ю. Ростовська (Ростовська, 2026). Однак деякі важливі питання процесу формуванні методичної компетентності хореографів безпосередньо на заняттях з класичного танцю не знайшли свого відображення в сучасних дослідженнях. Це і зумовило вибір теми цієї статті, **метою** якої є з'ясувати місце методичної компетентності майбутнього хореографа у системі професійної підготовки ЗВО, уточнення її сутності та специфіки формування на заняттях з класичного танцю.

Результати дослідження. Викладання класичного танцю завжди було і залишається актуальним у системі професійної підготовки майбутніх хореографів, оскільки всі жанри хореографічного мистецтва, в тому числі сучасних та народних танців, значною мірою використовують ті чи інші елементи класичного танцю. Володіння основами класичної хореографії максимально сприяє становленню й розвитку координації рухів виконавців, їхньої гнучкості, сили, витривалості, музикальності та виконавської майстерності танцівників, створюючи технічне та художнє підґрунтя для опанування різноманітних хореографічних стилів в подальшій професійній діяльності. З огляду на це, значення класичного танцю у професійній підготовці майбутніх фахівців з хореографії виходить за межі окремої навчальної дисципліни, набуваючи вагомого статусу в навчанні здобувачів вищої хореографічної освіти. Як правило освітніми програмами з підготовки хореографів передбачено викладання дисципліни «Теорія та методика викладання класичного танцю» або «Класичний танець та методика його викладання», метою якої є набуття знань, формування професійних умінь і навичок у галузі класичного танцю, що становлять основу хореографічної освіти майбутніх хореографів та відіграють важливу роль у становленні й розвитку особистості фахівця як компетентного артиста, балетмейстера, викладача. Ця навчальна дисципліна, поєднуючи в собі теоретичний та практичний складники професійної підготовки здобувачів хореографічної освіти, забезпечує ознайомлення з формуванням та послідовним розвитком цілої системи класичного танцю, ключовими вимогами до нього, методикою побудови та проведення уроків класичного танцю, формуванням музично-ритмічних здібностей, принципами музичного супроводу уроків, а також опанування майстерності та техніки виконання рухів класичного танцю, основ методики викладання, побудови різноманітних комбінацій екзерсису біля станка, в центрі зали та allegro, методики проведення уроків класичного танцю. Цей навчальний курс зазнав певних змін у зв'язку з підвищенням вимог до професійного рівня підготовки студентської молоді у вітчизняних закладах вищої освіти. Оновлення змісту дисципліни зумовлене необхідністю не тільки сформулювати у майбутніх хореографів високого рівня виконавської майстерності, а й безпосередньо розвитку їхньої методичної компетентності, творчого потенціалу, необхідних педагогічних умінь, здатності використовувати набуті знання і вміння в різних напрямках професійної діяльності. У зв'язку з цим, важливого

значення набуває поєднання теоретичного, практичного та методичного складників навчання, що забезпечує комплексну підготовку майбутнього хореографа до подальшої професійної виконавської, постановочної й педагогічної діяльності.

Методична компетентність майбутнього фахівця з хореографії входить до складу його професійної компетентності. Як зазначають О. Нестеров, В. Башкірова, В. Федь професійні компетентності хореографа мають охоплювати сукупність знань, навичок, умінь та особистісних характеристик (якостей), які спрямовані на забезпечення ефективної виконавської, педагогічної, творчої діяльності у галузі танцювального мистецтва. Автори схильні вважати, що до основних професійних компетентностей хореографа варто зараховувати виконавську, постановочну, педагогічну, комунікативну, культурно-мистецьку, рефлексивно-аналітичну компетентності (Нестеров, Башкірова & Федь, 2025). На нашу думку, до педагогічної компетентності хореографа варто відносити й методичну, оскільки сама методика є галуззю педагогічної науки. На це вказують і вчені аналізованої статті, зокрема вони зазначають, що методичний складник «охоплює як традиційні, так і сучасні методики та технології навчання техніки, стилю виконання основних елементів різних видів танцю» (там само).

В. Котов та М. Пшеничних, аналізуючи особливості формування професійної компетентності педагога-хореографа, виокремлюють загальні та вузькопрофесійні компетентності. До першої групи компетентностей вони зараховують організаційну, педагогічну, навчально-тренувальну, постановочно-репетиційну та концертно-виконавчу, а до другої – методичну й емоційну (Котов, Пшеничних, 2023, с. 109). У свою чергу, дещо раніше, Т. Медвідь виділяв загальні та фахові компетентності, до останніх він зараховував базові (психолого-педагогічна, методична, мистецтвознавча, організаційна, музично-інформаційна, технічна) та спеціальні (хореографічна, медико-біологічна, художньо-сценічна) (Медвідь, 2016, с. 103). Аналогічно структурують компетентності хореографа й В. Федорчук, К. Лук'яненко, А. Єліна (Федорчук, Лук'яненко & Єліна, 2025).

На думку Д. Клявіна, В. Прянїчкінова, Л. Прянїчкінової, компетентності хореографа-постановника варто групувати таким чином: професійно-технічні, творчі, педагогічні, організаційно-управлінські, комунікативні, аналітичні, адаптивні, технічні, культурні, етичні та професійні компетентності. Автори користуються універсальним підходом до групування компетентностей

хореографа-постановника і у їхній класифікації чітко не зазначається місце методичної компетентності (Клявін, Прянiчников & Прянiчникова, 2025).

З огляду на зазначене, констатуємо відсутність єдиного підходу науковців до класифікації компетентностей майбутнього хореографа, хоча більшість дослідників виокремлюють загальні та професійні компетентності. Важливим складником професійної підготовки у ЗВО, на нашу думку, є формування методичної компетентності у здобувачів освіти. Щодо ролі класичного танцю у процесі формування компетентностей майбутнього хореографа, то він посідає фундаментальне місце, оскільки сприяє розвитку виконавської майстерності, пластичності, музично-ритмічних здібностей, координації, культури руху та художньої виразності студентів-хореографів. У свою чергу опанування техніки класичного танцю та методики його викладання зорієнтоване на формування здатності майбутніх фахівців аналізувати, пояснювати та коригувати хореографічний матеріал, що є важливим підґрунтям для розвитку виконавської, методичної та постановочно-творчої компетентностей.

За визначенням Л. Андрощук «класичний танець» трактується як чітка система виражальних засобів мистецтва хореографії, яка склалася історично та базується на уявленні певного сценічного образу (Андрощук, 2022, с. 55). К. Омеляненко вважає, що класичний танець складає основу всієї хореографії (Омеляненко, 2023, с. 16). Учена вказує, що класичний танець становить собою сформовану за допомогою часу, чітко впорядковану, систематизовану стійку систему танцювальних рухів.

У контексті нашого дослідження з'ясуємо сутність поняття «методична компетентність хореографа». На думку Т. Медвідь, її необхідно розглядати через «здатність застосовувати базові філософські, психолого-педагогічні та методичні знання і вміння для формування ключових і предметних компетентностей учнів на заняттях у хореографічному класі, володіння методикою навчання хореографії, володіння методикою роботи з дитячим хореографічним колективом» (Медвідь, 2016, с. 104). О. Жиров зазначає, що важливим компонентом професійної компетентності педагога бального танцю виступає методична компетентність, яка ним трактується як інтегративна категорія діяльності та особистісних характеристик фахівця, що зумовлена оволодінням необхідними знаннями теоретичного й методологічного підґрунтя методики навчання хореографії та безпосередньої роботи з хореографічним колективом, концептуальних

засад, змісту інноваційних методів, приймів і засобів навчання, організаційними формами освітнього процесу, наявністю спроможності ефективно та творчо використовувати набуті знання в подальшій професійній практичній діяльності, зокрема в постановочній, репетиторній, тренувальній, концертній (Жиров, 2023, с. 340). Автор схильний вважати, що основними джерелами формування у хореографів методичної компетентності є досвід власного виконання танців; танцювальні збори, тренінги, майстер-класи, семінари з провідними тренерами та педагогами світу, використання відеозаписів виступів танцювальних колективів, змагань, майстер-класів; перейняття досвіду планування, організації та реалізації тренувального процесу відомих колективів; звернення до сучасних інтерент ресурсів тощо (там само, с. 341). Іншими словами, виходячи із сутності поняття «методична компетентність» зазначимо, що це така категорія, яка спрямована на здатність застосовувати професійні знання, уміння, навички та методичні прийоми для ефективного навчання хореографії, зокрема класичного танцю, що передбачає наявність сформованих умінь пояснювати та демонструвати хореографічні рухи, встановлювати послідовність їх опанування, добирати відповідні вправи, виявляти технічні помилки та уміло їх корегувати, а також адаптувати навчальний матеріал до індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

Методична компетентність хореографа формується у процесі засвоєння специфічних груп рухів й позицій рук, рук, корпусу і голови, як наприклад, пліє (plie), тендю (tendu), релеве (releve), глісад (glissade), соте (saute), турнан (tournant). На формування методичної компетентності майбутнього фахівця з хореографії впливають навчальна педагогічна та виробнича практики, які здійснюються на базі культурно-мистецьких закладів, професійних та аматорських хореографічних колективів, спеціалізованих хореографічних освітніх закладів. Ю. Ростовська вважає, що методична підготовка майбутнього фахівця хореографічної освіти насамперед повинна бути націленою на ефективне формування його викладацьких компетентностей, що в собі поєднують академічні знання з навичками практичної реалізації навчання (Ростовська, 2026, с. 219).

З огляду на зазначене, формування методичної компетентності майбутнього фахівця з хореографії варто розглядати як поетапний процес, у якому здобувач освіти переходить від засвоєння методичних знань до самостійної розробки, проектування, проведення та аналізу хореографічного заняття.

Особливе місце у формуванні методичної компетентності майбутнього хореографа посідає вибір методів та прийомів навчання. Проведений докладний аналіз відомих у педагогічній науці підходів вчених до класифікації методів навчання засвідчує, що відсутній єдиний погляд на їх групування. Так, наприклад, М. Фіцула пропонує розглядати методи навчання за джерелом отримання та характером сприймання інформації (словесні, наочні, практичні), за дидактичною метою, завданнями й характером пізнавальної діяльності здобувачів освіти; М. Данилов та Б. Єсіпов акцентують увагу на дидактичних завданнях навчання; І. Лернер і М. Скаткін виокремлюють методи за характером пізнавальної діяльності, тих, хто навчається. У сучасних педагогічних дослідженнях, присвячених підготовці фахівців у вищій школі, традиційні класифікації вчені доповнюють інтерактивними, цифровими, проєктними та рефлексивними методами, спрямованими на розвиток самостійної, творчої та професійно орієнтованої діяльності студентів.

Ураховуючи специфіку професійної діяльності майбутнього фахівця з хореографії, на нашу думку, у процесі вивчення навчальної дисципліни «Класичний танець та методика його викладання» доцільним буде комплексне поєднання словесно-наочних, практично-репродуктивних, проблемно-пошукових, інтерактивних, проєктних, цифрових і рефлексивних методів навчання. Детальніше розглянемо кожну з груп методів.

Словесно-наочні методи реалізуються через пояснення, інструктаж, бесіди, показ, демонстрацію та перегляд відео-матеріалів, а також термінологічний аналіз, який сприяє засвоєнню професійних знань, техніки виконання хореографічних рухів класичного танцю та формуванню у студентів вміння зрозуміло і послідовно пояснювати новий навчальний матеріал.

Практично-репродуктивні методи забезпечують формування у студентів практичних умінь і навичок через безпосереднє виконання вправ, багаторазове повторення й відпрацювання різних хореографічних комбінацій. Вагоме місце у цій групі методів посідає «дзеркальне» викладання, у ході якого здобувачі освіти по чергово виконують роль педагога, отримуючи практичний досвід демонстрації, пояснення та корекції виконання хореографічних рухів однокласниками, а також моделюють фрагменти занять з класичного танцю, що уможливорює застосування набутих знань в умовах максимально наближених до майбутньої професійної діяльності.

Проблемно-пошукові методи спрямовані на залучення студентів до пошуку шляхів розв'язання проблемних ситуацій, аналізу

технічних помилок і способів їх корекції, осмислення методики викладання класичного танцю та самостійного прийняття методичних рішень. Застосування цієї групи методів сприяє розвитку критичного, аналітичного й професійно орієнтованого мислення майбутнього фахівця з хореографії.

Інтерактивні методи передбачають активну взаємодію усіх учасників освітнього процесу та пов'язані з розвитком комунікативних навичок. До таких методів відносимо рольові ігри, case-study, моделювання педагогічних ситуацій, робота в парах і творчих групах, брейнстормінг, взаємооцінювання. Використання цих методів уможливорює моделювання студентами різноманітних ситуацій професійної діяльності та спільне знаходження методичних рішень.

Проєктні методи передбачають створення власних методичних і хореографічних розробок, зокрема розроблення навчальних комбінацій та комплексів вправ класичного танцю, планів-конспектів фрагментів занять. Ці методи сприяють самостійному проєктуванню, обґрунтуванню та апробації студентами власних методичних рішень у процесі навчання класичного танцю.

Цифрові методи спрямовані на здійснення відеоаналізу, створення цифрового портфоліо, використання мультимедійних матеріалів, освітніх платформ й онлайн-інструментів з метою демонстрації та проведення аналізу техніки виконання класичного танцю, розроблення навчального контенту, а також збереження власних методичних розробок.

Рефлексивні методи передбачають формування у майбутніх хореографів спроможності до аналізу та оцінки власної педагогічної діяльності, здатності своєчасно здійснювати коригування методичних дій. До цієї групи методів відносимо власний аналіз результатів проведеного заняття, взаємооцінювання, самооцінювання, відео-рефлексію, ведення щоденника педагогічних спостережень тощо.

Комплексне застосування запропонованих методів навчання на заняттях з класичного танцю у ЗВО, на нашу думку, створить сприятливі умови для формування методичної компетентності майбутніх фахівців із хореографії. Водночас специфіка змісту та методики проведення занять із класичного танцю уможливить не лише досконале опанування студентами хореографічного матеріалу, а й набуття досвіду його пояснення, демонстрації, аналізу та корекції техніки виконання.

Висновки. Отже, розглянуті методи навчання спрямовані на формування методичної компетентності майбутніх фахівців з хореографії на заняттях з класичного танцю.

Подальшого дослідження потребує добір практичного матеріалу (ситуативних завдань, вправ, комбінацій рухів) для проведення педагогічного експерименту з теми дослідження.

Список бібліографічних посилань

- Андрощук, 2022 – Андрощук, А. (2022). Еволюція класичного танцю в контексті розвитку танцівника та спортсмена. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 2, 54–58. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.2.54-58>.
- Жиров, 2023 – Жиров, О. (2023). Особливості формування методичної компетентності педагога бального танцю. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 62(1), 338–342. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-1-51>.
- Клявін, Пряннічков & Пряннічкова, 2025 – Клявін, Д.Р., Пряннічков, В.В., Пряннічкова, А.Ю. (2025). Компетентнісний підхід у професійній підготовці хореографа-постановника. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 23. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17383482>.
- Котов, Пшеничних, 2023 – Котов, В., Пшеничних, М. (2023). Формування професійної компетентності педагога-хореографа. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, 19, 105–112. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.19.2023.285673>.
- Медвідь, 2016 – Медвідь, Т.А. (2016). Компетентнісний підхід як основа сучасного процесу підготовки майбутнього хореографа у вищій школі: *матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття»* (14–15 квітня 2016 року, м. Київ), 100–108.
- Нестеров, Башкірова & Федь, 2025 – Нестеров, О.М., Башкірова, В.В., Федь, В.В. (2025). Формування професійних компетентностей хореографа через інтеграцію класичного та народно-сценічного танцю. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 24. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17737528>.
- Омельяненко, 2023 – Омельяненко, К.А. (2023). Значення класичного танцю у розвитку сучасної хореографії. *Слобожанські мистецькі студії*, 2, 15–18. <https://doi.org/10.32782/art/2023.2.3>.
- Ростовська, 2026 – Ростовська, Ю.О. (2026). Цифрові стратегії модернізації методичної підготовки майбутніх педагогів-хореографів у закладах вищої освіти. *Наукові записки. Психолого-педагогічні науки*, 2, 218–226. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2026-PP-2-218-226>.
- Федорчук, Лук'яненко & Єліна, 2025 – Федорчук, В., Лук'яненко, К., Єліна, А. (2025). Теоретичні основи

професійної підготовки майбутніх хореографів в університеті. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 90(2), 319–325. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/90-2-46>.

References

- Androschuk, L. (2022). The evolution of classical dance in the context of the development of a dancer and athlete. *Theory and methods of physical education and sports*, 2, 54–58. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.2.54-58> [Ukr.].
- Zhyrov, O. (2023). Peculiarities of the formation of methodological competence of a ballroom dance teacher. *Current issues of the humanities*, 62(1), 338–342. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-1-51> [Ukr.].
- Klyavin, D.R., Pryanichnikov, V.V., Pryanichnikova, L.Yu. (2025). A competent approach in the professional training of a choreographer-director. *Pedagogical Academy: scientific notes*, 23. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17383482> [Ukr.].
- Kotov, V., Pshenychnych, M. (2023). Formation of professional competence of the teacher-choreographer. *Teacher professionalism: theoretical and methodical aspects*, 19, 105–112. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.19.2023.285673> [Ukr.].
- Medvid, T.A. (2016). Competency-based approach as the basis of the modern process of training a future choreographer in higher education: *materials of the II International Scientific and Practical Conference "Professional Art Education and Artistic Culture: Challenges of the 21st Century"* (April 14–15, 2016, Kyiv), 100–108 [Ukr.].
- Nesterov, O.M., Bashkirova, V.V., Fed, V.V. (2025). Formation of professional competencies of a choreographer through the integration of classical and folk stage dance. *Pedagogical Academy: scientific notes*, 24. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17737528> [Ukr.].
- Omelyanenko, K. A. (2023). The Importance of Classical Dance in the Development of Modern Choreography. *Slobozhansky Art Studios*, 2, 15–18. <https://doi.org/10.32782/art/2023.2.3> [Ukr.].
- Rostovskaya, Yu.O. (2026). Digital strategies for modernizing the methodological training of future choreographic teachers in higher education institutions. *Scientific notes. Psychological and pedagogical sciences*, 2, 218–226. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2026-PP-2-218-226> [Ukr.].
- Fedorchuk, V., Lukyanenko, K., Yelina, A. (2025). Theoretical foundations of professional training of future choreographers at the university. *Current issues of the humanities*, 90(2), 319–325. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/90-2-46> [Ukr.].

TKACHENKO Vadym

Ph.D in Pedagogy, Associate professor,
Associate professor at the Department of educational management, art management and social work,
Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy

NASHKARODOVA Kateryna

Lecturer at the Department of educational management, art management and social work,
Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy

MASLOVA Iryna

Lecturer at the Department of educational management, art management and social work,
Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy

FORMATION OF METHODOLOGICAL COMPETENCE IN FUTURE CHOREOGRAPHERS THROUGH CLASSICAL DANCE CLASSES AS A SCIENTIFIC PROBLEM

Summary. The purpose of the article is to determine the place of methodological competence of future choreographers in the system of professional training in higher education institutions, clarify its essence and identify the specific features of its formation during classical dance classes.

The results of the study demonstrate that the methodological competence of future choreographers is an

important component of their professional competence. Based on an in-depth analysis of scientific sources on the topic, it was established that methodological competence is a specific category focused on the ability of future choreographers to apply the professional knowledge, skills, abilities, and methodological techniques acquired in higher education institutions in their subsequent practical activities to ensure effective choreography instruction.

The study found that the process of forming the methodological competence of future choreographers should be viewed as a set of stages through which students progress from acquiring methodological knowledge to independently developing, designing, conducting, and analyzing a choreography class. The article focuses on different scholarly approaches to the classification of teaching methods for future specialists in higher education institutions. Taking into account the specifics of the professional activity of future choreography specialists, the authors propose their own grouping of teaching methods that constitute the basis for the formation of choreographers' methodological competence.

The scientific novelty of the study lies in the proposed classification of teaching methods for future choreographers during classical dance classes in higher education institutions, which combines verbal-visual, practical-reproductive, problem-based and inquiry-based, interactive, project-based, digital, and reflective teaching methods.

Conclusions. The methodological competence of future choreographers is a component of their professional competence, and its development determines the high quality of teaching and further professional growth. The methodological competence is based on a combination of traditional and innovative teaching methods. Classical dance classes contribute to the formation of future choreographers' methodological competence through the combination of theoretical acquisition of choreographic material with its practical mastery, analysis of performance technique, selection of appropriate teaching methods, identification and correction of errors, and gaining experience in independently conducting individual elements of a choreography class.

Keywords: professional training; future choreography specialists; classical dance classes; methodological competence; classification of teaching methods for choreographers.

Одержано редакцією 18.08.2026
Прийнято до публікації 02.09.2026

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2026-3-233-238>

 <https://orcid.org/0009-0006-6304-3229>

ГАНЧИЧ Аліса

викладачка катедри хореографії,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

 a.hanchych@kubg.edu.ua

 <https://orcid.org/0000-0003-0623-1718>

СИНЕОК Віра

заслужена артистка України, завідувачка катедри хореографії,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

 v.synieok@kubg.edu.ua

 <https://orcid.org/0000-0003-4202-4222>

КАЛІЄВСЬКИЙ Костянтин

доктор філософії, доцент катедри хореографії,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

 k.kaliievskiy@kubg.edu.ua

УДК 37.016:793.3]:316.61-053.6(045)

НАРОДНО-СЦЕНІЧНИЙ ТАНЕЦЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ УТВЕРДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІДЛІТКІВ (МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УРОКУ)

У статті з'ясовано анатомо-фізіологічні та психологічні особливості дітей середнього шкільного віку, що зумовлюють специфіку побудови заняття народно-сценічного танцю в аматорському хореографічному колективі.

Визначено, що ефективність освітнього процесу забезпечується поєднанням принципів доступності й індивідуального підходу, систематичності та послідовності, міцності засвоєння матеріалу, поєднання вербальних і невербальних способів впливу, свідомості й активності, міждисциплінарних зв'язків, емоційності, а також демократичного й гуманного ставлення до вихованців.

Доведено, що тричастинна структура заняття (вступна, основна та заключна частини) і послідовність вправ екзерсису біля опори забезпечують рівномірний розподіл фізичного навантаження з урахуванням дисгармонійності розвитку опорно-рухового апарату та нестабільності серцево-судинної системи підлітків.

Уточнено критерії добору музичного супроводу та репертуару відповідно до вікових можливостей рівня учнів середнього шкільного віку.

Обґрунтовано доцільність поступового ускладнення хореографічних комбінацій шляхом розширення координаційних, віртуозних і партнерських елементів техніки.

Встановлено, що концертна, фестивальна та конкурсна діяльність є дієвим чинником формування стійкої мотивації підлітків до занять народно-сценічною хореографією та розвитку їхньої виконавської майстерності.

Наголошено на необхідності індивідуального підходу до вихованців з огляду на рівномірність темпів фізичного й психологічного дозрівання хлопців і дівчат цього вікового періоду.

Ключові слова: народно-сценічний танець; підлітковий вік; методика навчання; хореографічний колектив; структура занять; музичний супровід; концертна діяльність; національно-культурна ідентичність; патріотичне виховання.

Постановка проблеми. Серед підростаючого покоління останнім часом помітно послаблюються інтерес до вивчення народної хореографії порівняно із сучасними танцювальними напрямками. Водночас народно-